

heid gevraagd, en spreekt de arts, dan wordt ook waarheid van hem verwacht. MOLL bespreekt verder nog gevallen, waarin een uiting van den geneesheer hem moeilijkheden kan berokken, bijv. als hij zijn meening uit over de waarde van een abortivum en de belanghebbende deze uiting in haar oor knoopt; of als hij zich omtrent de gezondheid eener woning heeft uitgelaten en een huurder op grond daarvan zijn huur opzegt, in welk geval hij kan worden geroepen om voor den rechter te bevestigen, wat hij terloops heeft gezegd.

In tegenstelling met deze gevallen, waarin voorzichtigheid den mond moet sluiten, zijn er andere, waarin men zich niet door vrees mag laten weerhouden om aan hulpbehoevende personen de wegen te wijzen, waarop zij tot hun recht (bijv. op onderhoud voor hen of hun kind) kunnen geraken. Zulke gevallen worden door MOLL nog uitvoerig besproken. PINKHOF.

INGEZONDEN.

HET RAPPORT OVER BESMETTELIJKE ZIEKTEN.

De repliek der commissie stelde mij gerust. Zij heeft dan toch van mijn oppositie kennis genomen, al geeft zij die ook niet geheel juist terug. Want ik heb nimmer beweerd, dat besmetting van den eenen mensch door den anderen niet wetenschappelijk bewezen zou zijn, wat de commissie het bolwerk mijner redeneering noemt. Nooit heb ik aan de mogelijkheid getwijfeld, dat een chirurg of een patholoog zich bij de behandeling van een phthisicus kan verwonden en infecteeren, evenmin aan het feit, dat iemand die een longcaverne heeft en veel sputa inslikt, secundair darm-tuberculose kan krijgen. Wel heb ik getracht in het licht te stellen, dat de bacillen, die een lijder afgeeft en door gezonden kunnen worden opgenomen, veeleer vaccineerend dan infecteereend werken, omdat zij voor infectie te weinig talrijk zijn. Doch de hoofdzak van mijn betoog is altijd geweest, dat personen, die meer dan anderen aan dit gevaar van infectie zijn blootgesteld, gehuwden, doktoren, ziekenoppassers in sanatoriën en dergelijke niet vaker, maar zeldzamer tuberculose krijgen. Dit is geen wetenschappelijk, maar een aan de praktijk, aan een onopzettelijk experiment op menschen ontleend argument, waarvan ik meende te mogen verwachten, dat het bij praktische artsen meer weerklank zou vinden, dan de onrijpe resultaten eener onmondige wetenschap. Heb ik mij daarin vergist? De commissie beweert dat „het grootste gedeelte der medische wereld, van de praktische zoowel als van de wetenschappelijke, van meening is, dat tuberculose wel degelijk tot de besmettelijke ziekten moet worden gerekend”. Hoe zij dat weet is mij een raadsel. Heeft zij daarover laten stemmen? Het rapport der enquête-commissie dat in dit nummer verschenen is, leert anders. Bij gebrek aan andere gegevens meen ik, ook op grond van wat ik zoo nu en dan heb opgemerkt, te mogen volhouden, dat het slechts een minderheid is, die aan die besmetting gelooft, die der meerderheid haar zienswijze opdringt.

In de definitie die de commissie van een besmettelijke ziekte geeft: 1°. de kiemen vermeederen zich in het lichaam; 2°. verlaten dat in levensvatbaren toestand om; 3°. andere individuen van die diersoort wederom ziek te maken

pag. 1872, schijnt de 3de al., waar het een chronische zeer verbreide ziekte als tuberculose geldt nogal speculatief. Hoe weet de commissie, dat het juist de tuberkelbacillen van A zijn, die B ziek hebben gemaakt? Dat kan geen praktische waarneming, maar slechts een hypothese zijn.

„Op haar vraag of bacterieele of door andere lagere organismen veroorzaakte „ziekten bekend zijn wier kiemen in levensvatbaren toestand in de buitenwereld geraken en dan geen gevaar voor andere individuen opleveren”, antwoordt zij zelve ontkennend. Heeft zij gedacht aan lepra waartegen zij geen prophylactische maatregelen noodig acht, of heeft zij hier gemakshalve *aangenomen* dat de in groote hoeveelheid door de lijdens afgegeven leprabacillen, omdat zij zich niet laten kweken, niet levensvatbaar zouden zijn? Ik moet dit in het midden laten. Maar de commissie heeft wèl gedacht aan malaria en beweert dat de malaria-mensch *gebleken* zou zijn onder bepaalde omstandigheden gevaarlijk voor anderen te zijn. Dit „gebleken” heb ik onderschapt, omdat het slechts een theoretisch postulaat is en voor zoover mij bekend is, nog nergens waar anopheles voorkomt een ingesleepte malarialijder een epidemie heeft veroorzaakt. Vergis ik mij hierin, dan zal het mij genoeg doen door den talentvollen malaria-onderzoeker, die de pen der commissie voert, hieromtrent beter te worden ingelicht. Maar zelfs als hij gelijk heeft in zijn bewering dat het gebleken zou zijn, verbaast het mij, dat hij bij malaria geen Staatshulp tegen deze gevaarlijke schakel heeft verlangd. Hier zou verplicht chinine-gebruik, bij onwil met den sterken arm in zijn systeem passen.

Omtrent moral insanity zwijgt de rapporteur in zijn repliek. Dat zwijgen is welsprekend. Dat ik zijn voorbeeld niet volg en op die qualificatie terugkom, is omdat ik begrepen heb, dat niet de commissie voor die uitdrukking aansprakelijk gesteld kan worden, maar dat zij een uitvloeisel is van de thans in de wetenschap gebruikelijke „manieren”. Een geloovig Christen ziet in den paganist een verdwaalde, een geloovig bacterioloog — en die deelen in ons land thans nog de lakens uit — ziet in hem die niet aan zijn specifieke parasieten gelooft een krankzinnige! Begrijpt de commissie dan niet dat al ons weten slechts van tijdelijken aard is en dat wat heden schijnt vast te staan, morgen zal zijn omgeworpen. Mij werpt ze voor de voeten dat ik in mijn meening geheel alleen zou staan, wat ik met groote zekerheid kan tegenspreken, maar zelfs als ik werkelijk geheel alleen stond, zou dat toch niet kunnen bewijzen dat ik dwaalde. Doch daarover hoop ik bij een latere gelegenheid meer te zeggen. Nu bepaal ik mij tot de vraag: Waar gaan wij heen?

A. P. FOKKER.

CORRESPONDENTIE.

Geachte Redactie!

Zoudt gij de volgende vraag voor mij in het *Tijdschrift* willen opnemen?
„Zoo gaarne zou ik in bruikleen zooveel mogelijk photographieën ontvangen van geprononceerde M. BARLOW. Zouden vriendelijke collegae mij hieraan „willen helpen”?

Met vriendelijke en collegiale groeten

Hoogachtend,

TEIXEIRA DE MATTOS, Rotterdam.